

Možnost jako „adventus“

Budeme-li nepředmětnou adventivní DYNAMIS chápat jako „možnost přicházející“, pak směr tohoto „přicházení“, tj. pohybu, může být poměrně snadno a jednoznačně rozpoznán jako „ze vzdálenější budoucnosti“ do „budoucnosti bližší“ – přičemž vztahným bodem tu je „přítomnost“ (aktualita). Při zkušenostním pozorování však zjišťujeme, že „růst“ či dospívání člověka má směr opačný, totiž od nejminulejšího k nedávno minulému – až téměř k „přítomnému“. V tomto druhém smyslu je tím nejmladším prvkem k lidskému životě stáří, neboť to je čímsi novým a tedy pozdějším, zatímco mládí je prvkem nejstarším, protože již dávno uplynulo. Je ovšem zřejmé, že tento paradox je důsledkem objektivujícího přístupu zvenčí, tedy přístupu z hlediska pozorovatele, který jednotlivá stadia zakresluje na linku „běžícího“ (?) času; ale jak je tomu z hlediska člověka, který žije svůj život a tedy žil své mládí a nyní žije svou dospělost a bude žít své stáří? Také on sice vzpomíná v dospělosti a ještě víc ve stáří na dobu své mladosti, ale sám nespojuje tuto svou odplynulou mladost s něčím prastarým, nýbrž podržuje si i ve vzpomínce na dávné časy mládí zážitek mladosti jako stále ještě živý (i když už zdaleka ne tak barevný, jak vypadal původně). – Naproti tomu možnost uchopená má jinou povahu: jde v ní o přijetí, osvojení a uchopení otevřenosti adventivní k tomu výsledku, že je započato uskutečňování možnosti adventivní, tj. že na nepředmětnou výzvu, která přichází, člověk (lidé) odpovídá svou aktivitou. V každém případě hybnost a dynamika tu jednou směřuje z minulosti do budoucnosti a po druhé z budoucnosti do minulosti, a proto je třeba rozeznávat dvojí směr pohybu a dvojí „dynamiku“.

(Praha, 030422-4.)